

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 1/2025-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Miloša Maďara, Petra Molnára (sudca spravodajca), Petra Straku, Ľuboša Szigetiho, Roberta Šorla a Martina Vernarského o návrhu **Správneho súdu v Bratislave** na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 88 ods. 9, 10, 11, 16 (v spojení s § 98h ods. 5) a 17 zákona č. 363/2011 Z. z. o rozsahu a podmienkach úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín na základe verejného zdravotného poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny takto

r o z h o d o l :

Návrh **p r i j í m a** na ďalšie konanie v celom rozsahu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov

1. Ústavnému súdu bol 5. augusta 2024 doručený návrh správneho súdu podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) na vyslovenie nesúladu
  - a) § 88 ods. 9 a 11 zákona č. 363/2011 Z. z. o rozsahu a podmienkach úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín na základe verejného zdravotného poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 363/2011 Z. z.“) s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 2, čl. 40 a čl. 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a s čl. 1, čl. 2 a čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny (ďalej len „dohovor“),
  - b) § 88 ods. 10 zákona č. 363/2011 Z. z. s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy,
  - c) § 88 ods. 16 písm. d) v spojení s § 98h ods. 5 zákona č. 363/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 3 dohovoru a
  - d) § 88 ods. 17 zákona č. 363/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1 a čl. 13 ods. 2 ústavy.

2. K návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov správny súd priložil uznesenie č. k. 17Sas/7/2023-106 z 1. júla 2024, ktorým správny súd správne súdne konanie prerušil do rozhodnutia ústavného súdu o súlade dotknutých ustanovení zákona č. 363/2011 Z. z. s už uvedenými referenčnými normami ústavy a dohovoru, keďže v priebehu správneho súdneho konania správny súd dospel k právnemu záveru o splnení podmienok na konanie o súlade právnych predpisov.

3. V predmetnom správnom súdnom konaní sa maloletý žalobca domáha zrušenia druhostupňového stanoviska k odvolaniu proti oznámeniu o zamietnutí návrhu na zdravotnú starostlivosť, ako aj prvostupňového oznámenia o zamietnutí návrhu na zdravotnú starostlivosť, vydaných žalovanou DÔVERA zdravotná poisťovňa, a.s., Bratislava. Žalobca trpí raritným ochorením (achondroplázia), na ktorého liečbu existuje liek *Voxzogo* zaregistrovaný Európskou liekovou agentúrou. Poskytovateľ zdravotnej starostlivosti maloletého žalovaného (Národný ústav detských chorôb, Bratislava) označil uvedený liek za jedinú vhodnú alternatívu liečby jeho ochorenia. Predmetný liek nie je zaradený v Zozname kategorizovaných liekov, v dôsledku čoho nie je hrađený z verejného zdravotného poistenia. Žalovaná zamietla žiadosť poskytovateľa zdravotnej starostlivosti o úhradu registrovaného nekategorizovaného lieku z prostriedkov verejného zdravotného poistenia a rovnako nevyhovela ani jeho odvolaniu.

4. Právny názor o nesúlade napadnutých ustanovení zákona č. 363/2011 Z. z. s referenčnými normami argumentuje správny súd takto:

a) K nesúlade § 88 ods. 9 a 11 zákona č. 363/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 2, čl. 40 a čl. 51 ods. 1 ústavy a s čl. 1, čl. 2 a čl. 3 dohovoru:

5. Podstatu nesúlady § 88 ods. 9 a 11 zákona s referenčnými normami správny súd vidí v skutočnosti, že zákonodarca preniesol stanovenie medzi poskytovania zdravotnej starostlivosti z verejných zdrojov v prípade nekategorizovaných liekov na zdravotné poisťovne, ktoré samy určujú kritériá, ktoré musí žiadateľ naplniť, pričom tieto podmienky má určiť priamo zákon. Poisťovňa môže kritériá pre schvaľovanie úhrady lieku nastaviť tak, aby vyhovovali predovšetkým jej požiadavkám, môže v nich stanoviť podmienky, ktoré nevyplývajú zo zákona a ktoré žiadateľ nevie splniť. Tieto kritériá sa môžu v tej-ktorej zdravotnej poisťovni líšiť, a žiadateľ dokonca ani pri splnení zdravotnou poisťovňou jednostranne stanovených kritérií nemá právny nárok na úhradu nekategorizovaného lieku. Takáto právna úprava porušuje princíp spravodlivého rozdeľovania verejných zdrojov, princíp právnej istoty (požiadavku predvídateľnosti konania zdravotnej poisťovne), zákaz diskriminácie, právo na spravodlivý a rovný prístup k starostlivosti o zdravie a zásadu priority ľudskej bytosti.

6. Správny súd považuje v právnom štáte za neprípustné, aby podmienky dostupnosti základného práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť upravené internými normatívnymi pokynmi orgánov výkonnej moci, a už vôbec nie kritériá súkromných zdravotných poisťovní publikované na ich webovom sídle. Ide tak o mechanizmus nenárokovateľných práv na bezplatnú zdravotnú starostlivosť z prostriedkov verejného zdravotného poistenia, ktorý sa nedá nijakým spôsobom (ani súdne) vymáhať.

7. Rozpor dotknutých ustanovení, stanovujúcich medze základného práva na zdravotnú starostlivosť, s čl. 13 ods. 2 ústavy správny súd odôvodňuje všeobecnosťou a vágnosťou ich dikcie

v miere, ktorá neguje výhradu zákona a umožňuje výkonnej moci realizáciu vlastných predstáv o tom, ako a ako veľmi možno obmedziť základné práva, čím určenie obsahu základného práva fakticky prenecháva aplikačnej praxi.

b) K nesúladu § 88 ods. 10 zákona č. 363/2011 Z. z. s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy:

8. Správny súd považuje za ústavne nekonformnú právnu úpravu účasti v konaní o rozhodovaní o úhrade nekategorizovaného (výnimkového) lieku, v ktorom žiadateľom (aj prípadným odvolateľom) je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti. Poistenec je v konaní pred zdravotnou poisťovňou úplne vylúčený z uplatňovania svojich práv, pričom vyčerpanie odvolania je predpokladom prípustnosti následnej správnej žaloby podávanej poisťovňou.

c) K nesúladu § 88 ods. 16 písm. d) v spojení s § 98h ods. 5 zákona č. 363/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1 ústavy a s čl. 3 dohovoru:

9. Správny súd považuje právnu úpravu, podľa ktorej je skutočnosť, či bude liek hrazený z prostriedkov verejného zdravotného poistenia (kategorizovaný liek) alebo len v limitovanej výške a len v prípade predchádzajúceho fakultatívneho súhlasu zdravotnej poisťovne (nekategorizovaný liek), závislá od záujmu držiteľa registrácie lieku na kategorizácii daného lieku na území Slovenskej republiky a na úspešnej realizácii kategorizačného procesu (alebo na rozhodnutí Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o kategorizácii lieku z vlastnej iniciatívy podľa § 95 zákona č. 363/2011 Z. z.), za rozpornú s princípom spravodlivého prerozdelenia verejných zdrojov. Za takejto právnej úpravy nemôže správny súd poskytnúť žalobcovi adekvátnu ochranu, pretože aj po prípadnom vyhovení správnej žalobe budú zdravotná poisťovňa aj správny súd viazaní výškou úhrady stanovenou napadnutým ustanovením, a to aj keď sa o predmetnom lieku neuskutočnilo žiadne individuálne rozhodovanie o jeho (ne)zaradení do systému verejného zdravotného poistenia, ktoré by bolo preskúmateľné súdnou mocou.

d) K nesúladu § 88 ods. 17 zákona č. 363/2011 Z. z. s čl. 1 ods. 1 a čl. 13 ods. 2 ústavy:

10. Podobne ako v prípade § 88 ods. 9 a 11, rozpor dotknutého ustanovenia s referenčnými normami správny súd odôvodňuje všeobecnosťou a vágnosťou dikcie „prípád hodný osobitného zreteľa“. Toto ustanovenie nepovažuje za určité a predvídateľné pri vymedzení obsahu základného práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na základe verejného zdravotného poistenia. Správny súd v danom prípade pri súdnom prieskume nemôže vstupovať do správnej úvahy žalovanej, preskúmava iba, či takéto rozhodnutie, resp. opatrenie nevybočilo z medzí a hľadísk stanovených zákonom. Neposudzuje ani účelnosť, hospodárnosť a vhodnosť opatrenia – preto aj po prípadnom zrušení opatrenia žalovanej bude v ďalšom konaní na samotnej žalovanej určiť, či prípad žalobcu je prípadom hodným osobitného zreteľa. Správny súd považuje za ústavne neudržateľné, aby obsah bezplatnej zdravotnej starostlivosti na základe verejného zdravotného poistenia bol určovaný samotnými zdravotnými poisťovňami vlastnou správnu úvahou pri výklade neurčitého pojmu „prípád hodný osobitného zreteľa“.

II.

Predbežné prerokovanie návrhu na začatie konania

11. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom [čl. 124 a čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy], pristúpil na neverejnom zasadnutí pléna k predbežnému prerokovaniu návrhu na začatie konania, a to v súlade s čl. 131 ods. 1 ústavy, ako aj s § 7 ods. 1 písm. a) a § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Účelom predbežného prerokovania návrhu je zistenie, či a v akom rozsahu možno návrh prijať na ďalšie konanie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

12. Podľa čl. 144 ods. 2 ústavy v prípade, ak sa príslušný súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 ústavy alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1 ústavy.

13. Podľa § 100 ods. 1 písm. b) Správneho súdneho poriadku ak správny súd pred rozhodnutím vo veci dospel k názoru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov, uznesením preruší konanie a podá ústavnému súdu návrh na začatie konania.

14. Správny súd k svojmu návrhu priložil uznesenie sp. zn. 17Sas/7/2023 z 1. júla 2024 (právoplatné 18. júla 2024), ktorým správne súdne konanie vo veci prerušil. Z argumentácie správneho súdu možno vyvodiť, že napadnuté ustanovenia zákona č. 363/2011 Z. z. sú relevantné pre rozhodnutie vo veci. Navrhovateľ tak splnil ústavnú a zákonnú podmienku na to, aby jeho návrh na začatie konania podľa čl. 125 ústavy bolo možné považovať za návrh podaný oprávnenou osobou.

15. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania ďalej preskúmal, či návrh na začatie konania obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov (§ 75 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

16. Pokiaľ ide o splnenie obsahových náležitostí návrhu na začatie konania, z obsahu návrhu v súlade s § 43 ods. 1 a § 76 zákona o ústavnom súde vyplýva, že účastníkom konania, proti ktorému návrh smeruje, je národná rada, ktorá napadnuté zákonné ustanovenia prijala.

17. Z obsahu návrhu na začatie konania ďalej vyplýva, že sú splnené všetky požiadavky ustanovené v § 39 v spojení s § 75 zákona o ústavnom súde. Navrhovateľ v návrhu presne označil ustanovenie právneho predpisu, ktorého nesúlad namieta, a uviedol dôvody, ktoré ho viedli k pochybnostiam o jeho súlade s konkrétnymi článkami ústavy a dohovoru.

18. Samotné dôvody nesúladu napadnutej právnej normy uvedené v návrhu ústavný súd považuje za vhodné podrobiť meritórnemu prieskumu.

19. Ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadne dôvody, pre ktoré by bolo možné návrh pri predbežnom prerokovaní čo i len v časti odmietnuť (§ 56 ods. 2 v spojení s § 55 zákona o ústavnom

súde), a preto bol návrh v súlade s § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde prijatý na ďalšie konanie v celom rozsahu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2025

Ivan Fiačan
predseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky